

aktiv v účetních výkazech. Likvidita představuje schopnost firmy dostat svým krátkodobým závazkům, které jsou splatné včas. Nedostatečná likvidita může způsobit likvidační problémy i pro společnost s jasnými dlouhodobými vyhlídkami a významnými nepeněžními aktivy.

Z výše uvedeného může čtenáři vyplynout, že propočty vycházející z oddělených účetních položek vykázaných účetní jednotkou v účetních výkazech, se mohou stát snadno hrátkami hazardního charakteru.

Pro odhad rizik manipulace účetnictví je možné využít také některých z níže uvedených metod:

- **Beneish M – skóre:** Obsahuje 8 proměnných, kdy vychází ze srovnání 2 po sobě následujících účetních období. Při výpočtu větší hodnoty než 2,2 model předpokládá, že je zvýšená pravděpodobnost manipulace s účetními výkazy.
- **Metody rizika časového rozlišení:** („Accruals Methods“): Metoda Jonesovy nondiskreční akruálnosti, Dechow-Dicheova metoda kvality časového rozlišení, Sloanova metoda časového rozlišení a další.
- **Piotroského model F-skóre:** Hodnocení modelu vychází z 9 proměnných, které využívá pro výpočet finanční síly akcií společnosti.
- **Benfordův zákon:** matematický zákon, který vyjadřuje pravděpodobnost výskytu určitých čísel v účetnictví (například 30,1% pravděpodobnost výskytu čísla „1“, 17,6% čísla „2“, ...). Na základě odchylky od této pravděpodobnosti lze nalézt manipulaci v účetních záznamech, částkách zápisů, datech a podobně.
- **Metody korelace a regrese:** Sledují závislost mezi stanovenými veličinami.

2.3.7 CFEBT trojúhelník účetních chyb a podvodů – CFEBT přístup k detekci rizika účetních chyb a podvodů

Domníváme se, že jakéhokoli kvalitní ekonomické rozhodnutí činěné na základě výsledků zobrazených v účetnictví by v sobě mělo nést odhad účetních rizik zahrnujících souvislosti mezi položkami a jejich vývojem v čase (alespoň 3, optimálně 5 let) ve vzájemném vztahu vytvářeného výsledku hospodaření a změny peněžního toku (cash flow).

Ta část efektivního kontrolního systému zabývající se procesem odhalování a hodnocení rizik účetních chyb a podvodů, by měla směřovat k odstranění příčin zjištěných chyb a nepřesností, nebo spíše ke zjištěným rizikovým oblastem. Odpověď v podobě jednoduché opravy chyb a nepřesností zjištěných kontrolními činnostmi jednoduše nestačí.

V případě účinného zavedení CFEBT přístupu jsou jednotlivé kontrolní mechanismy implementovány do vnitřního kontrolního systému na základě identifikace rizikových účetních oblastí a vztahů mezi jednotlivými účetními oblastmi

(představující příčiny vzniku chyb a podvodů) v čase. Výsledky výzkumu o vztahu mezi tvorbou výsledku hospodaření a peněžního toku ukázaly, že optimální je sledovat vztahy mezi CF a EBT v období minimálně 3 let, optimálně 5 účetních období.

Prioritním cílem navrhovaného systému je předcházet chybám a podvodům a současně využívat možnosti a metody kreativního účetnictví v rámci věrného a poctivého zobrazení účetnictví. Poskytnout manažerům a odpovědným osobám za správu a řízení společností Corporate Governance nástroj k pochopení účetních vztahů v kontextu jejich vypovídací schopnosti a ve vzájemných souvislostech (mezi sebou a v čase). Současně odhalit riziková místa účetnictví, do kterých poté mohou zaměřit své detailnější kontrolní mechanismy a zohlednit dopady rizik při řízení společností, v neposlední řadě také zahrnout do výpočtu a hodnocení na základě finančních ukazatelů.

Pro externí uživatele otevírá možnost nahlédnout na účetní výkazy v širších souvislostech a získat dodatečně informace tzv. „mezi řádky“, které mohou zohlednit při svém rozhodování, například zda poskytnout úvěr, dotaci, zda zahájit daňovou kontrolu, zda vstoupit do obchodní spolupráce a mnoha dalších.

Přístup CFEFT vychází z hypotézy, že existuje tendence směřovat k podobným výsledkům při dodržování změn peněžních toků bez vlivu daní a vytvořených zisků (CFEFT) před zdaněním po dobu nejméně pěti účetních období. Při svém zrodu byla metoda CFEFT navržena ve formě analytického auditorského testu. První stupeň výpočtu vyjadřuje základní diskrepanci mezi tvorbou výsledku hospodaření a peněžním tokem očištěného o zdanění. Druhý stupeň výpočtu modifikuje výsledek hospodaření (EBT) a změnu cash flow (CF) na jejich ekonomickou podstatu za sledované období a stanovuje tak diskrepanci, což velmi pomůže vypovídací schopnosti podnikatelských procesů, které se ve sledovaném období 5 let promítly do účetních výkazů. Třetí stupeň M-skóre sděluje, jaká část diskrepance vznikla v provozní oblasti, resp. v investiční oblasti. Na základě výsledné hodnoty záporné nebo kladné lze usuzovat na riziko nadhodnocení nebo podhodnocení EBT nebo CF. Uživatel účetních výkazů se pak může rozhodnout, zda je riziko přijatelné nebo zda z něj vyvodí příslušné závěry při svém rozhodování.

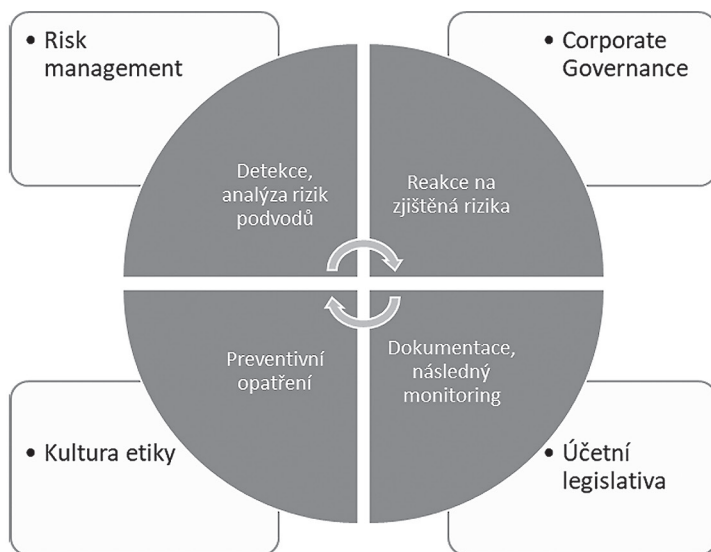
2.3.8 Anti-fraud strategie řízení rizika účetních chyb a podvodů

Každý systém řízení rizik zavedený společností do svého informačního systému by měl obsáhnout následující funkce:

- detekce, analýza a vyhodnocení rizik.
- reakci na zjištěná rizika (oprava, postihy)
- preventivní opatření
- dokumentaci rizik a jejich následný monitoring (Drábková, 2018).

Níže uvedený obrázek ukazuje tyto 4 základní funkce účinného anti-fraud systému zasazené do okolních vlivů, které jej ovlivňují: účetní legislativa vymezující povolené pravidla a postupy, risk management s odpovědností vyhledávat rizika, osoby pověřené správou a řízením společností se zodpovědností za nastavená preventivní a restriktivní opatření a nakonec kultura podniku v oblasti etiky (etický kodex, nastavené normy, pravidla etiky v prostředí podniku).

Obrázek 6 Anti-fraud strategie podniku

Zdroj: vlastní zpracování

3 TŘI CELOSVĚTOVĚ ZNÁMÉ KAUZY ÚČETNÍCH PODVODŮ A JEJICH PODVODNÁ SCHÉMATA – POUČENÍ Z MINULOSTI DO BUDOUCNOSTI

Se zdánlivě nekonečným proudem příběhů o účetních podvodech, které se dostaly na veřejnost, může působit jako snadné získat informace o dalších obdobných případech. Nicméně poučení se z minulosti může pomoci vyhnout se opakování obdobného chování v budoucnosti. Navíc vyšetřovatelé a auditoři podvodů mají povinnost poučit se z předchozích případů podvodů, aby pomohli chránit své klienty, zaměstnavatele a širokou veřejnost před obdobnými schémata.

V níže uvedených kapitolách jsou prezentovány detaily z účetních skandálů vybraných společností:

1. WorldCom,
2. Olympus,
3. Siemens.

3.1 Skandál společnosti WorldCom aneb účtujeme zisky a majetek namísto ztrát a dluhů

3.1.1 Představení společnosti

V roce 2002 se stal skandál společnosti WorldCom jedním z největších účetních podvodů v historii. Společnost odhalila své neoprávněné jednání a následně byla nucena podat konkurz a odepsat ztráty ve výši 50 miliard dolarů. Poté, co se veřejnost dozvěděla o zapojení telekomunikačního giganta do účetního podvodu, si někteří pokládali otázku, jak může dojít k podvodu takového rozsahu. Tato kapitola pojednává o tom, co vedlo k účetnímu skandálu společnosti WorldCom, jaké jsou jeho důsledky a jak se z něj můžeme poučit.

Klíčovým hráčem v účetním skandálu společnosti WorldCom byl její generální ředitel Bernard Ebbers. Předtím než Ebbers začal pracovat pro společnost WorldCom, podnikal v oblasti nákupu a řízení motelů. Koupil osm motelů ještě předtím, než se zapojil do spolupráce se dalšími třemi dalšími podnikateli, aby zahájili činnost poskytovatele levných služeb na dálku – společnosti Long Distance Discount Services (LDDS). LDDS začala působit v roce 1983 a v roce 1985 se Ebbers stal jejím generálním ředitelem. Společnost LDDS později změnila svůj název na společnost WorldCom a díky několika akvizicím se stala jednou z největších telekomunikačních společností ve Spojených státech. Společnost WorldCom, která měla sídlo v Clintonu, Mississippi, byla druhou největší telefonní společností ve Spojených státech a největším poskytovatelem internetových služeb.

V letech 1995 až 2000 společnost WorldCom získala více než 60 dalších telekomunikačních společností, jejichž hodnota činila téměř 70 miliard dolarů. MCI byla největší akvizicí v hodnotě přibližně 40 miliard dolarů a vytvořila velké dluhy. S nákupem společnosti MCI se společnost WorldCom zaměřila na podnikání v oblasti internetu a datové komunikace. Spravovala téměř 50 procent veškeré internetové přenosnosti v USA a 50 procent všech e-mailových účtů po celém světě. Do roku 2001 společnost WorldCom vlastnila téměř třetinu tržního podílu Spojených států v prodeji datových kabelů, a navíc působila v tomto byznysu ve více než 65 zemích mimo USA.

3.1.2 Podvodné schéma

Skandál začal podnikatelskou strategií vedenou generálním ředitelem společnosti WorldCom Bernardem Ebbersem o dosažení růstu prostřednictvím akvizic. Ebbers